

тних деталей формули для визначення значень критеріїв також мають конкретний вид (функціональні залежності).

ЛІТЕРАТУРА

1. Ремонт автомобілів: навч. посіб. / упоряд. В.Я.Чабанний. – Кіровоград: Кіровоградська районна друкарня, 2007. – 720с.
2. Организация капитального ремонта автомобилей / под общ. ред. д-ра техн. наук Маслова Н.Н. – К.: Техника, 1977. – 320с.
3. Малышев Г.А. Теория авторемонтного производства / Малышев Г.А. – М.: Транспорт, 1987. – 224с.
4. Технология ремонта машин / Е.А.Пучин, В.С.Новиков, Н.А.Очковский и др.; под ред. Е.А Пучина. – М.: КолосС, 2007. – 488с: ил. – (Учеб. и учеб. пособ. для студентов высш. учеб. заведений).

Надійшла до редколегії 29.06.2014.

УДК 621.43

САСОВ О.О., к.т.н., доцент
ДУБІКОВСЬКИЙ О.В., магістр

Дніпродзержинський державний технічний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ДОМІШКИ БІОЕТАНОЛУ НА ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ БЕНЗИНУ

Вступ. Використання біопалив, зроблених з поновлюваної сировини, дозволяє зменшити шкідливий вплив моторного палива на навколишнє середовище та зменшити споживання нафти. Залежність України від поставок енергоносіїв із-за кордону перевищує на сьогодні 50% внутрішніх потреб, що робить економіку країни вкрай вразливою. У схожій ситуації перебувають чимало країн світу, серед яких і промислово розвинені держави. Але, маючи можливість купувати «чорне золото» за кордоном, ці країни розробляють і системні заходи щодо економії споживання енергоресурсів та пошук відновлюваних джерел енергії. Ситуація, яка склалась в Україні із забезпеченням її економіки достатніми обсягами енергоносіїв власного видобутку, також ставить проблему пошуку альтернативних видів палива, насамперед моторного.

Указом «Про заходи з розвитку виробництва палива з біологічної сировини» від 26.09.2003 Президент України доручив урядові проаналізувати у тримісячний термін стан виконання зазначеної програми і забезпечити внесення до неї відповідних змін, передбачивши, зокрема, заходи з:

- розроблення на основі біологічної сировини нових кисневмісних компонентів бензинів моторних змішаних;
- зменшення собівартості високооктанових кисневмісних добавок до бензину (ВКД) шляхом підвищення ефективності використання відходів, що утворюються в процесі її виробництва;
- залучення інвестицій до виробництва ВКД;
- організації постачання ВКД на зовнішні ринки.

Крім того, уряд повинен забезпечити обов'язкове використання ВКД як добавку при виробництві бензинів моторних змішаних з поступовим доведенням до 2007 року її вмісту в цих бензинах до 5%. У 2012 році депутати прийняли закон «Про внесення змін в деякі закони України про виробництво і використання моторних палив із змістом біокомпонентів», згідно якому з 1 січня 2014 року в Україні продаватиметься бензин, в який в обов'язковому порядку додаватимуть технічний спирт і його частка в літрі палива повинна бути не менше 5%, а з 2016 року – 7%.

Експерти по паливу говорять про те, що такий бензин може бути шкідливим для автомобілів. Тому дослідження впливу домішки біоетанолу на експлуатаційні властивості бензину дуже актуальна задача.

Викладення основного матеріалу. Використовування етанолу, як палива має наступні переваги:

1 – зменшує рівень атмосферного забруднення і викиди токсичних газів, оскільки в його склад входить кисень, що дає сприятливу дію на навколишнє середовище; 2 – вживання етанолу спільно з бензином дозволяє значно зменшити виділення чадного газу, який в 20 % випадків є причиною утворення смогу; 3 – сприяє зменшенню утворення оксиду вуглецю, який представляє загрозу людям з респіраторними захворюваннями, наприклад з астмою; 4 – виробництво етанолу – це вельми енергозберігаючий процес, який дозволяє одержати на 34 % більше електроенергії в порівнянні з кількістю енергії, що витрачає на його виготовлення; 5 – етанол є відновлюваним паливним ресурсом; 6 – етанол швидко розкладається у воді і тому представляє меншу небезпеку для навколишнього середовища в порівнянні з нафтою або бензином; 7 – компаундування етанолу з неетильованим бензином підвищує октанове число палива, знижує кількість шкідливих викидів вихлопних газів і зменшує витрату бензину; 8 – в процесі виробництва і згоряння етанолу виділяється CO₂, він поглинається в процесі зростання біомаси. На відміну від спалювання викопного палива, де витрачається накопичуваний протягом мільйонів років вуглець, використання біоетанолу замикає вуглецевий цикл.

З енергетичної точки зору переваги спиртів полягають головним чином у високому к.к.д. робочого процесу і високої детонаційної стійкості [1].

Проблеми що виникають при вживанні етанолу в бензинах і шляхи їх усунення наведені у табл.1. В даний час на території України діє стандарт на бензини ДСТУ 4063-2001 «Бензини автомобільні» чинний від 01.07.2002 року який дозволяє присутність в бензині до 5% спирту [2].

Таблиця 1 – Проблеми, що виникають при вживанні етанолу в бензинах і шляхи їх усунення

Проблема	Шлях усунення
Підвищена корозійна активність по відношенню до ряду конструкційних матеріалів	Введення до складу палива інгібіторів корозії (оксіетильовані алкілфеноли)
Погіршення змащення і протизносних властивостей	Введення до складу палива масло ПОД – продукт взаємодії основних – циклогексанол і циклогексанон – і побічних продуктів циклогексана
Знижена теплота згоряння	Збільшити ступінь стиснення паливоповітряної суміші
Негативна дія на гуми і пластмаси (проникає в матеріал шлангів і герметичних ущільнень, що збільшує втрати палива при випаровуванні)	Додають спеціальну присадку яка підвищує значення кислотного параметра рН; підбором полімерних матеріалів, стійких до дії спиртів
Розшарування спиртобензинових сумішей у присутності води	Додавання стабілізаторів (сивушні масла)
Підвищення тиску насиченої пари палива, а отже, збільшення вірогідності утворення парових пробок в паливній системі	Використовувати високі концентрації етилового спирту, так як при додаванні спирту в кількості до 6 % (об.) тиск насиченої пари композиції різко зростає, і з подальшим збільшенням концентрації спирту в бензині цей показник поступово падає.

У 2006 році компанія «Энергетические стратегии и биотехнологии» спільно з УкрНИИ НП МАСМА розробила технічні умови «Топливо моторное «БИО-100» ТУ У 24.6-33616799-001:2006» які регламентують якісний і кількісний склад біобензину, оскільки інших галузевих або державних стандартів на даний вид палива в Україні просто немає. Дані технічні умови чітко нормують лише зміст основного компоненту БІО-100 — етилового спирту (біоетанолу). В паливі БІО-100/98 його повинно бути не менше 53% (в об'ємних частках), а в паливі БІО-100/96 — 51% і вище.

Експериментальні дослідження зміни експлуатаційних властивостей бензинів при додаванні в них біоетанолу проводились в лабораторії «Палива та мастила» кафедри «Автомобілі та автомобільне господарство» Дніпродзержинського державного технічного університету для неетилованих бензинів марок А-92 та А-95 до яких додавався етиловий спирт у кількості 5, 10, 20, 30, 40, 50, 85 %. Отримані зразки сумішевих бензинів досліджувались на відповідність ДСТУ 4063-2001 і зміну фізико-хімічних та експлуатаційних характеристик у порівнянні з бензином без додавання етилового спирту за наступними показниками: 1. Оцінка зразків по зовнішнім прикметам (кольору, запаху) згідно з ДСТУ 4063-2001; 2. Визначення густини палива згідно ГОСТ 3900-85; 3. Визначення фракційного складу палива відповідно ГОСТ 2177-99; 4. Визначення тиску насичених парів бензину проводиться за ГОСТ 1756-2000; 5. Кислотність бензину згідно ГОСТ 11362-76; 6. Концентрація фактичних смол в бензині за ГОСТ 1567-97. 7. Випробування на мідній пластинці проводяться згідно з ГОСТ 6321-92; 8. Наявність водорозчинних кислот та лугів у паливі визначається згідно ГОСТ 6307-75; 9. Наявність механічних домішок і води.

За отриманими результатами були побудовані залежності зміни густини бензина від вмісту в ньому етилового спирту (рис.1), залежності зміни фракційного складу бензину А-95 (рис.2), залежності зміни тиску насичених парів бензину (рис.3), зміна концентрації фактичних смол в бензині (рис.4).

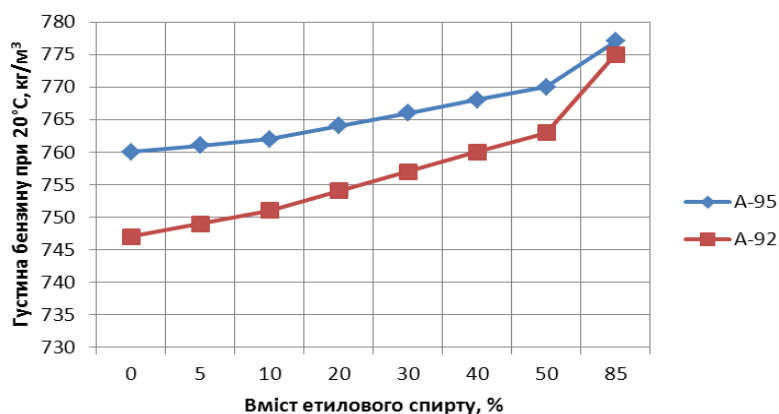

Рисунок 1 – Зміна густини бензина А-95 та А-92 від вмісту в ньому етилового спирту

Зі збільшенням концентрації етилового спирту у бензині густина А-92 збільшується на 2%, А-95 збільшується на 4% так, як густина етилового спирту вища ніж бензину. Густина палива впливає на склад робочої суміші, від її значення і залежить висота палива у поплавковій камері карбюратора. При змінненні густини на 7-8 одиниць, у другому знаку після коми необхідно регулювати карбюратор.

Бензин А-95 вклався у всі перегонки згідно ГОСТ 4063-2001.

При додаванні спирту в кількості до 6 % (об.) тиск насиченої пари композиції різко зростає на 18%, і з подальшим збільшенням концентрації спирту в бензині цей показник поступово зменшується і для бензину який вміщує 85% етилового спирту становить на 5% менше ніж у бензині без вмісту спирту, що знижує пускові якості бензину особливо у холодну пору року.

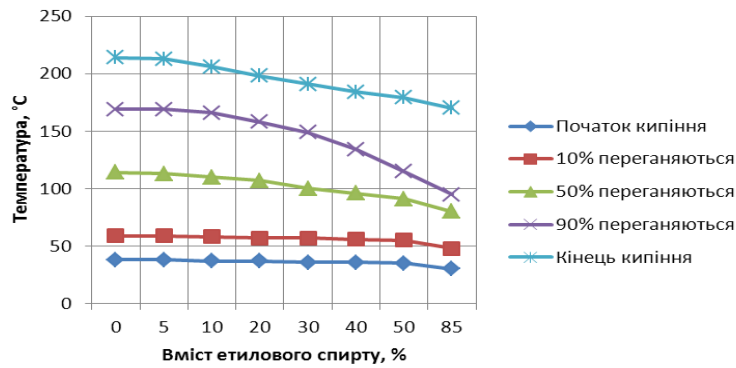

Рисунок 2 – Зміна фракційного складу бензину А-95 від вмісту в ньому етилового спирту

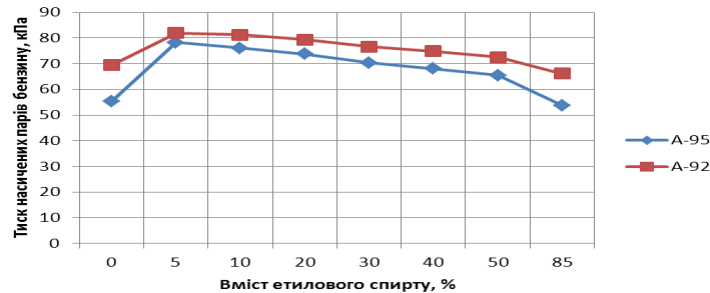

Рисунок 3 – Зміна тиску насичених парів бензину від вмісту в ньому етилового спирту

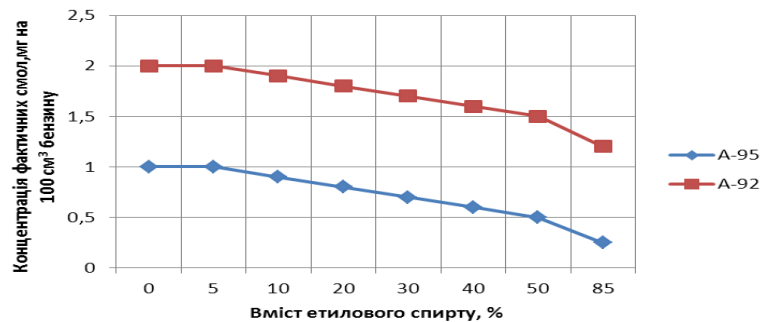

Рисунок 4 – Зміна концентрації фактичних смол в бензині від вмісту в ньому етилового спирту

При збільшенні концентрації етилового спирту в бензині концентрації фактичних смол в ньому зменшується так як у спирті смоли відсутні тому такий бензин менш впливає на нагароутворення у камері згоряння та свічках запалення.

Всі зразки бензинів пройшли випробування на мідну пластинку, що означає допустимий вміст сірчаних сполук. Наявність механічних домішок і води у всіх зразках палива не виявлено.

Висновки. Результати дослідів показали, що бензин який містить до 5% етилового спирту не змінює основних експлуатаційних параметрів бензинів та не робить негативного впливу на гумотехнічні і пластикові деталі паливної системи автомобілів, а також не потребує зміни її налаштування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карпов С.А. Автомобильные топлива с биоэтанолом / С.А.Карпов, В.М.Капустин, А.К.Старков. – М.: КолосС, 2007. – 216с: ил.
2. ДСТУ 4063-2001 «Бензини автомобільні. Технічні умови»

Надійшла до редколегії 29.06.2014.